

Povej! Spregovorimo o nasilju med otroki. ZA VARNO ŠOLO. Projekt v OŠ za preprečevanje medvrstniškega nasilja

Uvod

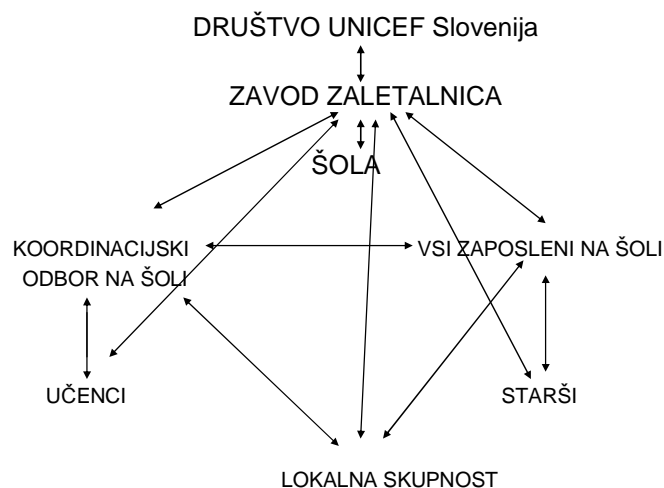
O nasilju med otroki govorimo takrat, ko je otrok ali mladostnik dalj časa izpostavljen nasilnemu vedenju s strani sovrstnikov. Pri tem ni mišljeno samo fizično nasilje, ki je najbolj vidno, temveč tudi druge oblike nasilja, ki so morda manj vidne, vendar enako boleče. Gre tudi za verbalno nasilje, kot je npr. posmehovanje, psihično nasilje kot so grožnje in socialno nasilje kot je izključevanje. Posledice takšnega obnašanja pri otrocih so strah, slabše učenje, izogibanje šoli, negotovost, nizko samospoštovanje, ki vse škodijo otrokovemu osebnostnemu razvoju.

Raziskave doma in v svetu kažejo, da je blizu 20 odstotkov otrok, ki so podvrženi medvrstniškemu nasilju, da se večina (80 odstotkov) nasilja dogaja v starostni skupini 12 do 16 let, da je v vrstniško nasilje vpletenih več fantov kot deklet (85 odstotkov) in da se nasilno obnašanje največkrat dogaja na poti v šolo in okoli nje. Žrtve nasilja so tisti otroci, ki so zaznani kot šibki, na nek način drugačni, prezaščiteni, nesamozavestni, otroci s posebnimi potrebami in otroci iz manjšinskih skupin. Raziskave tudi kažejo, da se lahko nasilno obnašanje med otroki zmanjša z načrtovanim posredovanjem in da je prostor, kjer lahko to najučinkoviteje to dosežemo prav šola.

UNICEF Slovenija se je leta 2006 odločil, da se aktivno spopade s prisotnim, čeprav mnogokrat prikritim problemom, in na pozitivni izkušnji UNICEF-ovega urada na Hrvaškem ter v sodelovanju z Zavodom Zaletalnica začel izvajati projekt **Povej! Spregovorimo o nasilju med otroki. Za varno šolo.** Namen projekta je bil senzibilizirati širšo javnost o pojavnosti nasilja med otroki, doseči ničelno toleranco

do tega nasilja med otroki in odraslimi (starši, učitelji) ter opolnomočiti otroke in jim pokazati rešitve, kako se da nasilju upreti, kje lahko poiščejo pomoč in kako so lahko aktivno udeleženi pri reševanju problema ter seveda opolnomočiti odrasle za ukrepanje. Naš namen je tudi bil ponuditi šolam celosten in učinkovit program za šolo brez nasilja, vključno s pripravo uporabnih gradiv in priročnikov za otroke, starše in učitelje. Šola, ki se je aktivno vključila v projekt, najprej enoletni, danes že več letni projekt, prejme s strani UNICEF-a naziv Varna šola.

Gre za celosten in učinkovit projekt za šolo brez nasilja, ki je na sodelujočih šolah izredno dobro sprejet (do sedaj 13). Pogoji za vključitev šole v projekt je pripravljenost več kot 80 odstotkov celotnega šolskega kolektiva, da sodeluje v projektu, prav tako pa mora projekt imeti na šoli koordinatorja in koordinacijski odbor, ki sta gonilni sili projekta. Za projekt je pomembna tudi aktivna soudeležba otrok, vključenost staršev in lokalne skupnosti ter stalno spremljanje in ocenjevanje učinkov projekta ob zavezanosti šole, da oblikuje programske smernice za trajno zmanjševanje nasilja.

Kratek opis projekta

Projekt se izvaja v korakih, v okviru katerih, vsi zaposleni na šoli skupaj, postopoma gradijo sistem, ki naj bi pomagal zmanjšati nasilje na šoli:

1. KORAK: ZAGOTOVITEV VIŠJE RAVNI OZAVEŠČENOSTI, ZNANJA IN SENZIBILNOSTI PRI ZAPOSLENIH IN UČENCIH NA ŠOLI

- Na šoli opravimo s pomočjo vprašalnikov učiteljev in učencev analizo stanja v zvezi z opažanjem različnih oblik nasilja med vrstniki.
- Za zaposlene izvedemo delavnice o nasilju, ki jih kasneje sami izvedejo v razredu z učenci.
- Razdelimo priročnike za učence, priročnik za starše ter usmeritve za delo učiteljev v razredu.

2. KORAK: OBLIKOVANJE PRAVIL OBNAŠANJA MED UČENCI IN UKREPANJA OB KRŠENJU LE-TEH

- Za zaposlene izvedemo delavnice o oblikovanju pravil, ki bi preprečevala nasilje med vrstniki. Te delavnice izvedejo učitelji v razredu z učenci in z njimi oblikujejo pravila v posameznih razredih. V nadaljevanju učenci in učenke ob pomoči učiteljev in koordinacijskega odbora oblikujejo skupna šolska pravila in posledice, ki jih potrdi šolski parlament, predstavijo pa se tudi na svetu šole.

3. KORAK: VZPOSTAVITEV RAZLIČNIH OBLIK DELA Z VSEMI ZNOTRAJ ŠOLE, KI BI PRISPEVALE K ZMANJŠANJU NASILJA NA ŠOLI - OBLIKOVANJE ZAŠČITNE MREŽA

- Za zaposlene izvedemo delavnice o možnostih ukrepanja, ki je učinkovito v primeru nasilja ter načinih reševanja posameznih primerov nasilja (ni receptov, ki so pričakovani, temveč procesnost in poskušanje različnih intervencij, ki dajejo postopne rezultate).
  - Za zaposlene izvedemo preventivne delavnice, ki jih potem učitelji izvedejo v razredu z učenci (npr. naloga, pri kateri vsak učenec napiše drugemu učencu eno pozitivno lastnost na list, ki ga potem pritrdi na hrbet sošolca/sošolke. V primeru nestrinjanja učiteljica problem izpostavi pred celo skupino, sledi pogovor, morebitno opravičilo, izražanje in izmenjava občutkov, razmišljanj ipd.).
  - Za zaposlene izvedemo delavnico o vzgojnih stilih, ki jo učitelji potem izvedejo na roditeljskih sestankih za starše (cilj je v tem, da se s starši pogovarjajo o tem, kako vzgajajo in skupaj izmenjujejo izkušnje o tem, kaj deluje in kaj ne in ne poučevanje staršev).
  - Oblikovanje vrstniških skupin, kjer se učence s pomočjo praktičnih vaj vzpodbuja k mirnemu reševanju konfliktov.
  - Na šoli se realizirajo različne oblike dela z učenci, starši, možnosti sporočanja nasilja, ki je različno od šole do šole. Na šolah se oblikujejo različne zaščitne mreže, npr. skupine učencev, ki si zadajo različne naloge (npr. izdelava risanke).
  - Šola se povezuje z različnimi institucijami v lokalni skupnosti in skupaj z njimi rešuje probleme in sodeluje na tem področju.
- POMEMBNO JE, DA VSI SODELUJEMO PRI PREPREČEVANJA NASILJA MED VRSTNIKI .**

ELEMENTI ZAŠČITNE MREŽE

ŠOLA

IZVENŠOLSKE
SKUPINE

ŠOLSKE SKUPINE

SKUPINE V
LOKALNEM OKOLJU

ZBIRALNIK
ZAUPANJA

TELEFON ZA POMOČ IN
SVETOVANJE

PODPORNE SKUPINE / MEDVRSTNIŠKA POMOČ

NADZOR

DOSLEDNOST V
REAKCIJI IN
SPREMLJANJE V
OBNAŠANJU UČENCEV

REDNA
DEŽURSTVA

PRAVILA

POSLEDICE

VREDNOSTNA
NAČELA

+ -

4. KORAK: PRIČAKOVANJA UČENCEV, DA JIM JE NA RAZPOLAGO POMOČ ZAŠČITNE MREŽE

- Učence seznanimo z možnimi načini iskanja pomoči pri učitelju, svetovalni službi, starših, skrinjice zaupanja, pomoč starejših učencev, ki skrbijo za mlajše,... Na šoli izvedemo okroglo mizo (talk show), pogovor strokovnjakov z učenci (lahko tudi različnimi predstavniki lokalne skupnosti) o možnih težavah in rešitvah.
  - a) Za žrtev – okrepitev samozaupanja in jo naučiti reči NE brez agresije, spodbujati, da se obrne na odraslo osebo.
  - b) Za tistega, ki izvaja nasilje – spodbujanje procesa spreminjanja obnašanja na osnovi razumevanja občutja drugih, dati možnost zaupanja odraslim.
  - c) Za opazovalce – naučiti jih reči NE, ne podpirati nasilja, obrniti se na odraslo osebo.

5. KORAK: SODELOVANJE UČENCEV PRI AKTIVNOSTIH NA ŠOLI

- Učenci imajo aktivno vlogo in skupaj z vsemi zaposlenimi, starši in drugimi sodelujejo pri izgrajevanju sistema, v katerem se nasilje ne dovoljuje. Učenci si med seboj pomagajo, če opazijo da se dogaja nasilje med vrstniki. Če ne upajo pomagati, poiščejo pomoč odrasle osebe. Hkrati pa je v okviru zaščitne mreže na posameznih šolah še veliko drugih dejavnosti, ki spodbujajo otroke k sodelovanju (mentorstvo starejših učencev mlajšim, skupne naloge, fotografiranje varnih in nevarnih prostorov na šoli, delovanje šolskega radia, ki se ukvarja s tematiko med vrstniškega nasilja, sodelovanje učencev, ki se pogosto vedejo nasilno ali se znajdejo v vlogi žrtve v različnih glasbenih skupinah, gledaliških skupinah,...).

6. KORAK: USTREZEN ODGOVOR/RAKCIJA ZAŠČITNE MREŽE

- Otroci vedo, koga lahko na šoli prosijo za pomoč oziroma na koga naj se obrnejo (v šoli se povečuje delež otrok, ki se obračajo na odrasle).
- Otroci vedno bolj zaupajo odraslim, da jim bodo nudili pomoč.
- Zaščitna mreža omogoča pravočasne in konkretne odgovore na potrebe žrtev, tistih, ki so nasilni in opazovalcev (obnašanje otrok se spreminja, nekateri so v terapevtskem procesu).

7. KORAK: UČENCI VIDIJO MOŽNOSTI IN SE POČUTIJO BOLJ ZAŠČITENE KOT OB VKLJUČITVI V PROGRAM

- Ankete, vprašalniki in intervjuji kažejo na večji občutek varnosti in večje zadovoljstvo s šolo.
- Šola spremlja in dokumentira svoje napredovanje in o dosežkih informira javnost.
- Vzdrževanje enake stopnje delovanja v boju proti nasilju je prisotno na celotni šoli.

Projekt se prek različnih aktivnosti izvaja skozi celo leto. Na začetku in koncu izvajanja projekta, učenci ter zaposleni na šoli izpolnijo vprašalnik o zaznavanju nasilja na šoli. V nadaljevanju se vsem zaposlenim, staršem in otrokom razdelijo izobraževalni materiali (priročniki in gradiva), ki so pripravljene za izvajanje izobraževalnih delavnic. Projekt vključuje celoletno kontinuirano delo usposobljenega zunanjega strokovnjaka na šoli, ki dela z ravnateljem, učiteljskim zborom, razredniki, učenci in njihovimi starši. V projekt so aktivno in neposredno vključene skupine učencev, učiteljev, strokovnih idr. delavcev na šoli ter staršev. Otroci preko okroglih miz vplivajo na potek programa na šoli, tam so tudi predstavljeni rezultati vprašalnikov. Otroci imajo pomembno vlogo pri opozarjanju drug drugega na nasilno vedenje in oblikovanju pravil obnašanja. Glavni poudarek programa je vključevanje in povezovanje vseh. Pomembno je, da se v program vključijo vsi zaposleni, ki so v stiku z učenci, učitelji, kuharji, hišniki, čistilke, ravnatelj, svetovalna delavka, tajnica. Del zaposlenih na šoli oblikujejo koordinacijski odbor, ki vodi in koordinira potek aktivnosti na šoli, vodja koordinacijskega odbora pa je povezan z zunanjim strokovnjakom, mentorjem, s katerim je stalnem stiku in ga obvešča o izvajanju projekta. Znotraj koordinacijskega odbora so porazdeljene posamezne pomembne naloge: Vodja – koordinator projekta mora imeti pregled nad celotnim projektom na šoli, saj koordinira, spremlja in usmerja delo. Vodja tudi spremlja objave in dostopno gradivo s področja nasilja nad otroki ter tako pomaga z idejami in usmeritvami pri zaščitni mreži. Vloga tako imenovanega zbiratelja je zbiranje anketnih vprašalnikov, razdeljevanje materialov in sodelovanje pri povezovanju z lokalno skupnostjo. Motivator spodbuja sodelavce, jih obvešča o napredku projekta in uspešnih dejavnostih ter pozitivnih izkušnjah. Pomembna vloga je tudi povezovanje z lokalno skupnostjo, kjer se je potrebno povezovati in sodelovati z društvi ter organizacijami, ki se nahajajo v šolskem okolju. Vloga vodstva šole je zelo pomembna pri izvajanju različnih dejavnostih, kot tudi stalna podpora projektu in kolektivu. Zunanji strokovnjak oziroma mentor neposredno izvaja delavnice na šoli za vse zaposlene, saj je cilj, da se le-ti čim bolj vključijo v projekt, razmišljajo o problemu in poenotenju nekaterih elementov oziroma stališč, kot so senzibilizacija glede nasilja in tudi načinov interniranja. Dejavnosti med izvajanjem programa so sproti evalvirane, kar je pomemben pokazatelj uspešnosti programa. V kolikor skupina izpostavi določen problem se ga skupaj evalvira, kajti delavnice so izvedene po principu aktivnega sodelovanja. Evalvacije so vodene na način pregleda uspešnosti izvedenih dejavnosti, pregled načina izvajanja in tudi problemov, ki so se ob tem pojavili. Na okroglih mizah, kjer neposredno sodelujejo tudi učenci, ki so razdeljeni v skupine po triadah, so predstavljeni rezultati anketnih vprašalnikov. Vloga učencev in njihovo mnenje je izredno pomembno, saj je cilj spodbuditi učence k razmišljanju o rezultatih, situacijah in namenu projekta samega.

Zaščitna mreža se oblikuje ob koncu prvega leta izvajanja projekta in je na vsaki osnovni šoli nekoliko drugačna, kajti vsaka šola je okolje z določenimi posebnostmi. Namen zaščitne mreže je vzpostavitev sistema, ki otrokom na šoli omogoča sporočanje pojava med vrstniškega nasilja, kolikor ga zaznajo oz. so sami žrtve. Za tiste otroke, ki potrebujejo več spodbude, da bi spregovorili, je vzpostavljen anonimni sistem sporočanja prek skrinjic zaupanja in zastavljanja vprašanj prek interneta. Kot eden izmed zelo učinkovitih elementov zaščitne mreže, je tako imenovano mentorstvo, kjer vsak starejši učenec prevzame skrb za mlajšega učenca in mu pomaga, ko ta potrebuje pomoč. Kljub razliki v letih, se stkejo močna prijateljstva. Na eni izmed sodelujočih šol so starejši učenci za svoje mlade varovance organizirali

športni izlet, jutro za tem, pa jih je v garderobi pričakal velik plakat, kjer je z nekoliko nerodnimi črkami pisalo, »RADI VAS IMAMO!«. Pomembne pa so tudi tiste dejavnosti zaščitne mreže, znotraj katerih se otroci povezujejo s svojimi učitelji in vzpostavljajo pozitivne odnose, ki jim omogočajo lažje reševanje morebitnih problemov. To poteka prek športnih dejavnosti, igranju družabnih iger med šolskimi odmori itd. Tudi sodelovanje s starši je nujen element zaščitne mreže in zajema okrogle mize za starše, skupne šolske izlete, športne aktivnosti za starše in učence ter marsikaj drugega.

Analiza rezultatov na šolah, kjer projekt poteka

Prikazani so rezultati osnovnih šol, ki sodelujejo v projektu 1 leto (v prvem merjenju so v anketiranju sodelovali vsi razredi, v drugem pa 50% učencev in učenk v naključno izbranih razredih).

VPRAŠANJE: Kako pogosto učitelji opazijo nasilno vedenje med učenci?

Šola 1

APRIL 2009	OKTOBER 2008		Kako pogosto učitelji/ce opazijo nasilno vedenje med učenci?
18,8%	33,7%	a)	Ne vem.
5,9%	12,8%	b)	Skoraj nikoli.
26,7%	24,7%	c)	Redko.
27,7%	15,2%	d)	Pogosto.
20,8%	11,9%	e)	Skoraj vedno.
	1,6%	f)	Ni odgovra

Šola 2

APRIL 2009	OKTOBER 2008		Kako pogosto učitelji/ce opazijo nasilno vedenje med učenci?
13,4%	38%	a)	Ne vem.
3,6%	15%	b)	Skoraj nikoli.
27,7%	18,2%	c)	Redko.
37,5%	18,6%	d)	Pogosto.
17,9%	9,3%	e)	Skoraj vedno.
	0,8%	f)	Ni odgovra

Šola 3

APRIL 2009	OKTOBER 2008		Kako pogosto učitelji/ce opazijo nasilno vedenje med učenci?
10,8%	29,6%	a)	Ne vem.
14,4%	14,0%	b)	Skoraj nikoli.
25,2%	30,4%	c)	Redko.
33,3%	17,2%	d)	Pogosto.
16,2%	7,6%	e)	Skoraj vedno.
	1,2%	f)	Ni odgovra

SKLEP: Na podlagi rezultatov anketnih vprašalnikov, ki smo jih izvedli na koncu enoletnega izvajanja projekta, opazamo, da so učenci ocenjevali/e, da učitelji/ce bolj pogosto opazijo nasilno vedenje med učenci/učenkami, kot na začetku izvajanja projekta.

VPRAŠANJE: Kako pogosto učitelji UKREPAJO, če opazijo nasilno vedenje med učenci?

Šola 1

APRIL 2009	OKTOBER 2008		Kako pogosto učitelji ukrepajo, če vedo, da se nasilno vedenje dogaja?
13,9%	27,6%	a)	Ne vem.
6,9%	7,4%	b)	Skoraj nikoli.
9,9%	14,4%	c)	Redko.
34,7%	18,9%	d)	Pogosto.
34,7%	30,9%	e)	Skoraj vedno.
	0,8%	e)	Ni odgovora

Šola 2

APRIL 2009	OKTOBER 2008		Kako pogosto učitelji ukrepajo, če vedo, da se nasilno vedenje dogaja?
8,9%	31,2%	a)	Ne vem.
4,5%	8,5%	b)	Skoraj nikoli.
12,5%	14%	c)	Redko.
33,0%	17%	d)	Pogosto.
41,1%	27,9%	e)	Skoraj vedno.
	1,2%	e)	Ni odgovora

Šola 3

APRIL 2009	OKTOBER 2008		Kako pogosto učitelji ukrepajo, če vedo, da se nasilno vedenje dogaja?
12,6	26,4%	a)	Ne vem.
9,0	22,8%	b)	Skoraj nikoli.
24,3	23,2%	c)	Redko.
25,2	4,4%	d)	Pogosto.
28,8	22,0%	e)	Skoraj vedno.
	1,2%	e)	Ni odgovora

SKLEP: Na podlagi rezultatov anketnih vprašalnikov, ki smo jih izvedli na koncu enoletnega izvajanja projekta, opazamo, da so učenci/ke ocenjevali/e, da učitelji/ce bolj pogosto ukrepajo, ko opazijo nasilno vedenje med učenci/učenkami, kot na začetku izvajanja projekta.

VPRAŠANJE: Komu si najprej povedal, če so se do tebe, učenci/ke obnašali nasilno?

Šola 1

	OKTOBER 08		APRIL 09	
	ŠTEVILO	%	ŠTEVILO	%
to se mi ni dogajalo	61	25,1	24	23,8
razredniku	29	11,9	26	25,7
ucitelju	16	6,6	14	13,9
staršem	42	17,3	12	11,9
bratu, sestri	5	2,1	2	2,0
sošolcem, sošolkam	25	10,3	8	7,9
svetovalni delavki na šoli	3	1,2	2	2,0
ravnatelju	2	,8	1	1,0
nikomur nisem povedal	35	14,4	1	1,0
prijateljem, prijateljicam	18	7,4	11	10,9
Ni odgovora	6	2,5		
skupaj	243	100,0	101	100,0

Šola 2

	OKTOBER 08		APRIL 09	
	ŠTEVILO	%	ŠTEVILO	%
to se mi ni dogajalo	66	26,7	35	31,3
razredniku	24	9,7	21	18,8
ucitelju	16	6,5	24	21,4
staršem	51	20,6	12	10,7
bratu, sestri	4	1,6	3	2,7
sošolcem, sošolkam		6,9	3	2,7
svetovalni delavki na šoli	1	0,4		
ravnatelju	1	0,4		
nikomur nisem povedal	32	13	3	2,7
prijateljem, prijateljicam	26	10,5	10	8,9
ni odgovora	8	3,2	1	,9
skupaj	247	100	112	100,0

Šola 3

	APRIL 09		OKTOBER 08	
	ŠTEVILO	%	ŠTEVILO	%
to se mi ni dogajalo	22	19,8	48	19,2%
razredniku	17	15,3	29	11,6%
učitelju	15	13,5	21	8,4%
staršem	27	24,3	44	17,6%
bratu, sestri	7	6,3	11	4,4%
sošolcem, sošolkam	6	5,4	21	8,4%
svetovalni delavki na šoli	3	2,7	3	1,2%
ravnatelju	1	,9		
nikomur nisem povedal	7	6,3	39	15,6%
prijateljem, prijateljicam	6	5,4	17	6,8%
Ni odgovora			17	6,8
SKUPAJ	111	100,0	250	100%

SKLEP: Na podlagi rezultatov anketnih vprašalnikov, ki smo jih izvedli na koncu enoletnega izvajanja projekta, opazamo, da se je zmanjšal odstotek učencev in učenk, ki niso povedali nikomur, če se jim je dogajalo nasilje med vrstniki. Povečal se je odstotek učencev, ki so povedali učiteljem in razrednikom.

VPRAŠANJE: Kako varno se počutiš v šoli?

Prikazani so rezultati osnovnih šol, ki sodelujejo v projektu 2 leti (v prvem merjenju so v anketiranju sodelovali vsi razredi, v drugem 50% učencev in učenk, v tretjem pa okoli 40 0% učencev in učenk v naključno izbranih razredih).

ŠOLA 1

	Oktober 07		Maj 08		April 09	
	FREKVE NCA	ODSTO TEK	FREKVE NCA	ODSTO TEK	FREKVE NCA	ODSTO TEK
ni odgovora	5	1,8	7	4,8	1	1,0
ne počutim se varno	80	29,2	26	17,9	1	1,0
občasno se počutim varno	121	44,2	64	44,1	18	18,8
počutim se varno	62	22,6	42	29,0	49	51,0
počutim se zelo varno	6	2,2	6	4,1	27	28,1
SKUPAJ	274	100,0	145	100,0	96	100,0

ŠOLA 2

	Oktober 07		Maj 08		April 09	
	FREKVE NCA	ODSTO TEK	FREKVE NCA	ODSTO TEK	FREKVE NCA	ODSTO TEK
ni odgovora	9	2,1	2	1	5	3,8
ne počutim se varno	111	26,4	25	12,2	15	11,5
občasno se počutim varno	181	43,0	65	31,7	26	19,8
počutim se varno	107	25,4	86	42	48	36,6
počutim se zelo varno	13	3,1	27	13,2	37	28,2
SKUPAJ	421	100,0	205	100	131	100

ŠOLA 3

	Oktober 07		Maj 08		April 09	
	FREKVE NCA	ODSTO TEK	FREKVE NCA	ODSTO TEK	FREKVE NCA	ODSTO TEK
ni odgovora	3	1,4	4	4,2	1	1,1
ne počutim se varno	64	30,9	5	5,3	5	5,7
občasno se počutim varno	75	36,2	21	22,1	26	29,9
počutim se varno	55	26,6	37	38,9	38	43,7
počutim se zelo varno	10	4,8	28	29,5	17	19,5
SKUPAJ	207	100,0	95	100	87	100,0

SKLEP: Na podlagi rezultatov anketnih vprašalnikov, ki smo jih izvajali na začetku izvajanja projekta, na koncu enoletnega izvajanja projekta in po koncu drugega leta izvajanja projekta, opazamo, da se zmanjšuje odstotek učencev in učenk, ki se ne počutijo varne in da se je povečal odstotek učencev in učenk, ki se počutijo varne.